

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 03, 2017

Nummer 3, 2017

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2017:255](#) 26-01-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:249](#) 17-01-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:250](#) 17-01-2017

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2017:27](#) 03-01-2017

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2017:214](#) 23-01-2017

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2017:221](#) 19-01-2017

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2016:7332](#) 16-12-2016

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2016:6487](#) 14-12-2016

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Kosten van lijkbezorging na doodslag afgewenteld op dader.

Het hof veroordeelt verdachte onder meer voor doodslag van erflater.

Er hebben zich acht benadeelde partijen in het strafgeding gevoegd die schadevergoeding vorderen van de veroordeelde, onder meer als erfgenaam van erflater en als persoon ten laste van wie de kosten van lijkbezorging van erflater zijn gekomen (art. 51f lid 2 Sv en art. 6:108 lid 2 BW).

Vergoeding van de kosten van lijkbezorging (art. 6:108 lid 2 BW) is niet beperkt tot de kring van nabestaanden van erflater en wordt aan alle acht personen toegekend.

De door de erfgenaam gemaakte kosten voor schoonmaak van de woning na het delict – kosten die een rechtstreeks gevolg zijn van de doodslag – moeten ook worden vergoed. Dit is een onder algemene titel verkregen vordering (art. 51f lid 2 Sv).

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 26-01-2017

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2017:255

Zaaknummer: 20-003888-14

Rechters: E.A.A.M. Pfeil, S.C. van Duijn en H.A.W. Vermeulen

Wetsartikelen: 51f Sv en 6:108 BW

RECHTSPRAAK

Nieuwe WOZ-beschikking en bezwaartermijn aanslag erfbelasting.

In de aangifte erfbelasting geeft X de door hem in 2014 geërfde woning aan voor de WOZ-waarde voor het kalenderjaar 2014 (peildatum 1 januari 2013). Een recentere WOZ-beschikking is dan nog niet afgegeven. In de toelichting bij de aangifte leest X:

'Hebt u de woz-waarde met de peildatum 1 januari 2014 nog niet ontvangen van uw gemeente? Dan vult u de woz-waarde in met de peildatum 1 januari 2013. Als later blijkt dat de woz-waarde met de peildatum 1 januari 2014 lager is, kunt u alsnog bezwaar maken tegen de eerder opgegeven waarde, ook na de bezwaartermijn van zes weken. Wij verminderen dan de aanslag.'

X begrijpt dit in die zin dat hij ook na verloop van de bezwaartermijn van zes weken, op basis van een nieuwe, lagere WOZ-beschikking nog bezwaar kan maken tegen de aanslag (vgl. art. 21 lid 5 SW 1956).

Het hof acht X echter niet-ontvankelijk in zijn bezwaar na zes weken. Het woord 'bezwaar' in de toelichting is niet helemaal juist, maar levert voor X geen verschoonbare termijnoverschrijding op. De brochure van de Belastingdienst 'Belasting en erven 2014' en de mededeling bij de aanslag, zijn op dit punt wel duidelijk, de bezwaartermijn is zes weken. Overigens betreft de (ongelukkig geformuleerde) toelichting een toezegging van vermindering van de aanslag.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 17-01-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:250

Zaaknummer: 16/00515

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, W.M.G. Visser en A.P.M. van Rijn

Wetsartikelen: 21 SW 1956

RECHTSPRAAK

Executeur in kort geding veroordeeld om armlastige erfgenaam voorschot op erfdeel te betalen.

Erfgenaam X vraagt in kort geding om veroordeling van de executeur tot uitkering aan X van een voorschot op zijn erfdeel van 9.000 euro. De voorzieningenrechter gaat hierin mee.

X kampt met schulden en heeft geen inkomen of vermogen. Daarmee heeft hij een spoedeisend belang bij het gevorderde.

Na bijna drie jaar sinds het openvallen van de nalatenschap is er nog steeds geen definitieve boedelbeschrijving, terwijl dit primair de verantwoordelijkheid van de executeur is, ter voorbereiding van de verdeling (art. 4:144 lid 1 BW, art. 4:146 lid 2 BW). Niet valt te verwachten dat de verdeling van de nalatenschap spoedig zal plaatsvinden. Verder is voldoende aannemelijk dat het definitieve erfdeel van X (rond 200.000 euro) het gevraagde voorschot zeer ruim overstijgt en dat de executeur voldoende liquide middelen ter beschikking staan, zonder relevante passiva.

Het argument van de executeur dat X leenbijstand kan aanvragen, schuift de rechtbank terzijde. Het voorschot is marginaal vergeleken met het verwachte erfdeel van X. Het staat de executeur niet vrij om X dan te verwijzen naar het gebruik van collectieve middelen, temeer omdat de executeur primair verantwoordelijk is voor de voorbereiding van een voortvarende verdeling.

Overigens overweegt de voorzieningenrechter dat geen sprake is van (een vordering tot) partiële verdeling van de nalatenschap – verdeling van de liquiditeitenmassa – maar van een voorschot op een erfdeel. De executeur hoeft aan de andere erfgenamen niet eenzelfde voorschot uit te keren.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 16-12-2016

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2016:7332

Zaaknummer: 5432896

Rechters: D. Wachter

Wetsartikelen: 4:144 BW en 4:146 BW

RECHTSPRAAK

Feitelijk verzet tegen verblijvingsbeding stiefmoeder leidt voor de kinderen tot toepassing cautio Socini in vaders testament.

Erflater heeft in zijn testament zijn kinderen tot enige erfgenamen benoemd, onder de volgende voorwaarde: 'Indien e|e|n of beide zoons mijn testament niet respecteert/respecteren danwel weigert/weigeren aan de uitvoering daarvan mede te werken of enige schenking door mij aan mijn echtgenote gedaan of enig beding van inbreng in gemeenschap en/of verblijving aan mijn echtgenote niet mocht(en) respecteren danwel niet volledig of onverkort binnen zestig dagen na daartoe door mijn executeur schriftelijk zijn aangemaand schriftelijk heeft/hebben verklaard zowel in mijn testament als in bedoelde schenkingen en bedingen te berusten onterf ik mijn beide zoons en zijn/hun afstammeling(en) en benoem ik tot enige erfgename van mijn gehele nalatenschap mijn echtgenote.'

De hier bedoelde echtgenote is de tweede echtgenote van erflater, stiefmoeder van de kinderen.

Stiefmoeder vordert dat de rechtbank voor recht verklaart dat de kinderen geen erfgenaam zijn, door vervulling van de voorwaarde (cautio Socini). De rechtbank geeft stiefmoeder gelijk.

Er is sprake van een erfstelling onder ontbindende voorwaarde en de voorwaarde is volgens de rechtbank vervuld, doordat de kinderen om vernietiging hebben verzocht van de vroegere verdeling (2002) van de door hun moeders overlijden ontbonden huwelijksgemeenschap en haar nalatenschap.

In strikt *juridische* zin betreft dit weliswaar alleen die toenmalige verdeling, maar hiermee hebben de kinderen, aldus de rechtbank, zich tevens *feitelijk* verzet tegen de uitvoering van het tussen vader en stiefmoeder in hun huwelijkscontract overeengekomen inbreng- en verblijvingsbeding (naar Belgisch recht) ten aanzien van de woning en inboedel. Oftewel, met hun vernietigingsactie ten aanzien van de verdeling in 2002 beogen de kinderen ook het huidige exclusieve eigendomsrecht van stiefmoeder te ontkennen. Het invoeren van de vernietigbaarheid van de verdeling in 2002 kan bezwaarlijk anders worden opgevat dan als het

tevens niet respecteren van het inbreng- en verblijvingsbeding tussen vader en stiefmoeder.

Vader mocht de erfstelling in deze zin voorwaardelijk maken. Deze vrijheid vindt zijn begrenzing in artikel 4:4 lid 1 BW (HR 20 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3329). De kinderen worden door de voorwaarde niet belemmerd in hun erfrechtelijke bevoegdheden in vaders nalatenschap, zoals het invoeren van de legitieme portie (art. 4:63 BW e.v.). Evenmin worden zij belemmerd in erfrechtelijke bevoegdheden ten aanzien van de nalatenschap van hun moeder. Hun bevoegdheid om de vernietiging van de verdeling in 2002 in te roepen – wegens bedrog, dwaling of benadeling – is geen specifiek erfrechtelijke bevoegdheid in de zin van Boek 4 BW.

Overigens betreft het een internationale casus. Erflater was van Nederlandse nationaliteit, maar leefde vanaf 1991 tot zijn overlijden in 2014 in België. De rechtbank ziet zich onder meer gesteld voor de vraag welk recht toepasselijk is op het huwelijksgoederenregime van erflater en stiefmoeder, op het huwelijksgoederenregime van erflater en zijn eerste echtgenote, op de vererving en afwikkeling van erflaters nalatenschap en van die van de eerste echtgenote en op de verdeling van de door het overlijden van de eerste echtgenote ontbonden huwelijksgemeenschap. De rechtbank concludeert dat in dit geval, volgens het Nederlandse internationale privaatrecht, het Belgische huwelijksvermogensrecht het huwelijksvermogensregime tussen erflater en stiefmoeder beheerst en het Nederlandse recht op de overige onderdelen van toepassing is.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 14-12-2016

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2016:6487

Zaaknummer: 392816 / HA ZA 15-456

Rechters: J.F. Beens, H. Phaff en D. Wachter

Wetsartikelen: 4:4 BW en 4:63 BW

RECHTSPRAAK

Testamentair bewind op erfdeel bijstandsgerechtigde staat niet in de weg aan omzetting van bijstand in leenbijstand.

X ontvangt bijstand en erft in 2013 van haar moeder. Haar erfdeel staat onder levenslang testamentair bewind. Moeder heeft het bewind ingesteld 'aangezien zonder bewind de goederen hoofdzakelijk aan de schuldeisers van de rechthebbende ten goede zouden komen' (vgl. art. 4:75 BW). Volgens het testament bepaalt de bewindvoerder – een zuster van X – of en in welke mate het bewindvermogen of de inkomsten daaruit aan X ter beschikking worden gesteld.

Als X in 2014 bij de uitkeringsinstantie melding maakt van de erfrechtelijke verkrijging, wordt de bijstand omgezet in leenbijstand (art. 48 lid 2 onder a WWB oud).

De vraag is of deze omzetting gerechtvaardigd was. Oftewel, kon redelijkerwijze worden aangenomen dat X op korte termijn over haar erfdeel kon beschikken om in haar levensonderhoud te kunnen voorzien.

Het enkele feit dat het erfdeel onder bewind is gesteld, staat volgens de rechtbank aan omzetting niet in de weg. De rechtbank begrijpt het testament zodanig dat het de mogelijkheid openlaat voor X om van de bewindvoerder een uitkering voor levensonderhoud te krijgen. Dat X nog geen concrete (juridische) stappen heeft ondernomen om een uitkering uit haar erfdeel te krijgen, komt voor haar rekening. De uitkeringsinstantie heeft mogen aannemen dat X op korte termijn over voldoende middelen uit haar erfdeel kon beschikken, mede gelet op het feit dat X geen aanzienlijke schulden had en op de strekking van het bewind.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 23-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2017:214

Zaaknummer: LEE 15/2902

Rechters: P.G. Wijtsma, H.R. Bracht en A.M. Klingenberg

Wetsartikelen: 48 WWB en 4:75 BW

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Erfgenaam veroordeeld voor verduistering. Vordering van andere erfgenaam als benadeelde partij toegekend.

De rechtbank veroordeelt X voor het strafbare feit van verduistering (art. 321 Wetboek van Strafrecht, Sr).

X heeft na het overlijden van haar vader ruim 70.000 euro opgenomen van zijn bankrekening en dit bedrag in zijn doodskest gestopt – omdat ze vond dat het vaders geld was – waarna vader is gecremeerd.

In eerste instantie had X het bedrag weliswaar als erfgenaam onder zich (beheer), maar door het in de kist te stoppen, heeft zij zich het bedrag opzettelijk toegeëigend, er als heer en meester over beschikt. Dit terwijl X wist dat er ten minste één andere erfgenaam was (haar broer).

Het feit dat X misbruik heeft gemaakt van de vertrouwenspositie waarin haar vader haar had geplaatst en waardoor de belangen van – onder meer – haar broer aanzienlijk zijn geschaad, rechtvaardigt volgens de rechtbank een taakstraf van 60 uur of 30 dagen hechtenis.

De broer vordert als benadeelde partij schadevergoeding. Voor zover de broer dit baseert op artikel 3:194 lid 2 BW (verbeuren van een verzwegen aandeel in een gemeenschap), verwijst de strafrechter de broer naar de burgerlijke rechter. Een vordering op basis van artikel 3:194 lid 2 BW strekt niet tot vergoeding van schade die rechtstreeks verband houdt met het bewezenverklarde strafbare feit.

De rechtbank acht als zodanige schade wel toewijsbaar de helft van het saldo van de nalatenschap, voor zover de broer dat nog niet heeft ontvangen. Ook legt de rechtbank X een schadevergoedingsmaatregel op voor hetzelfde bedrag, welke maatregel X verplicht tot betaling aan de Staat ten behoeve van de broer als slachtoffer. Betaalt X rechtstreeks aan de broer als benadeelde, dan vervalt in zoverre haar betalingsverplichting aan de Staat en andersom.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 19-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2017:221

Zaaknummer: 01/087287-13

Rechters: R.J. Bokhorst, W. Schoorlemmer en Y.N.M. Rijlaarsdam

Wetsartikelen: 321 Sr en 3:194 BW

RECHTSPRAAK

Partnervrijstelling erfbelasting. Genietingstijdstip mantelzorgcompliment mag na erflaters overlijden liggen.

X overlijdt in 2012. Hoewel de moeder van X materieel aan de eisen van mantelzorger voldeed (art. 1a lid 4 SW 1956), heeft X er uit morele overwegingen voor gekozen om een buurvrouw, die X ook zekere zorg verleende, het mantelcompliment toe te kennen over de jaren 2010, 2011 en 2012.

De moeder van X is zijn erfgenaam en doet voor de erfbelasting als ware zij mantelzorger beroep op de partnervrijstelling (art. 32 lid 1 onder 4 sub a SW 1956, onder verwijzing naar het Besluit van 28 mei 2013, nr. BLK2013/909M). De inspecteur wijst de vrijstelling af en de staatsscreretaris van Financiën weigert de hardheidsclausule (art. 63 AWR) toe te passen.

De buurvrouw is bereid het door haar ontvangen mantelzorgcompliment terug te storten, waarna de moeder van X in 2014 alsnog een mantelzorgcompliment over de jaren 2010, 2011 en 2012 aanvraagt en ontvangt.

De rechtbank ziet vervolgens nog geen reden voor toekenning van de partnervrijstelling, het hof wel.

Volgens het hof stelt de tekst van artikel 1a lid 4 SW 1956 niet duidelijk als voorwaarde dat het mantelzorgcompliment op het moment van overlijden moet zijn genoten. Een genietingstijdstip na het overlijden staat niet aan de toepassing van de partnervrijstelling in de weg. In dit geval voldoet de moeder van X alsnog aan alle voorwaarden van artikel 1a lid 4 SW 1956 en is geen sprake van oneigenlijk gebruik of fraude waar de wetgever beducht voor was.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 17-01-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:249

Zaaknummer: 16/00255

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, W.M.G. Visser en A.P.M. van Rijn

Wetsartikelen: 1a SW 1956 en 32 SW 1956

RECHTSPRAAK

Artikel 66 lid 3 SW 1956 (Edelweissroute) heeft niet onbeperkt terugwerkende kracht, aldus ook Hof Amsterdam.

Erflater is in 1981 overleden. In 2011 melden zijn erfgenamen de belastingdienst dat erflater bij zijn overlijden beschikte over buitenlands vermogen. Dit vermogen is eerder niet aangegeven voor het successierecht. De inspecteur legt in 2012 een navorderingsaanslag successierecht op op grond van artikel 66 lid 3 SW 1956. In geschil is of de inspecteur hiertoe bevoegd was.

Artikel 66 lid 3 SW 1956 is per 1 januari 2012 in werking getreden om de zogeheten Edelweissroute onmogelijk te maken. Bij buitenlands vermogen kan men zo de vervalltermijn van artikel 16 lid 4 AWR (12 jaar) niet meer 'uitzweten' en navordering niet meer voorkomen.

De rechtbank (ECLI:NL:RBNHO:2015:4824) oordeelde dat de inspecteur in dit geval niet bevoegd was tot naheffing. Het hof bevestigt dit oordeel nu.

De bevoegdheid tot navorderen was in casu al voor 1 januari 2012 vervallen. Gelet op het woord 'vervalt' in artikel 66 lid 3 SW 1956 ziet de bepaling niet op gevallen waarin voór 1 januari 2012 navordering niet meer mogelijk was. Uit de wetsgeschiedenis blijkt ook niet dat met artikel 66 lid 3 SW 1956 is beoogd om navordering zonder enige temporele beperking mogelijk te maken. Volgens het hof pleit ook het rechtszekerheidsbeginsel tegen de uitleg van de inspecteur.

Voorts overweegt het hof dat de tekst van artikel 66 lid 3 SW 1956 op het eerste gezicht 'slechts' een nieuwe regel van formeel recht inhoudt. Dergelijke *formele* bepalingen hebben in het algemeen onmiddellijke werking, ook voor lopende geschillen over 'oude' situaties (vgl. HR 29 maart 2002, BNB 2002/255). Echter, als ook gevallen waarin op 1 januari 2012 niet meer kon worden nagevorderd, onder het bereik van artikel 66 lid 2 SW 1956 zouden vallen, creëert deze bepaling een materiële belastingschuld die er zonder die bepaling niet meer zou zijn geweest. In zoverre zou dan sprake zijn van *materieel* terugwerkende kracht.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 03-01-2017

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2017:27

Zaaknummer: 15 00596

Rechters: W.E.M. van Nispen tot Sevenaer, E.A.G. van der Ouderaa en H.E. Kostense

Wetsartikelen: 66 SW 1956 en 16 AWR